

244

פרוטוקול מס' 46 א

מישיבת ועדת הכספים, מיום א', יב' בשבט תשט"ז
(15.1.56), בשעה 16.15.

הכנסת   חברי הועדה: י. גורדי - היו"ר
י. בדר
ש. דיין
י. ספיר
מ. קלמר
ז. סוזאייב
נ. לוין
ז. צור

מוזמנים:
מר סורוקר - מטעם משרד האוצר
מר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
גב' לכרמן - מ"מ מזכיר הועדה

סדר-היום:
1. העברות מסע"ף לסע"ף
2. התקציב הנוסף להוצאה לשנת הכספים 1955/56
(הוצאות לתקציב פיתוח, לתשלום חובות
ולהוצאות מיוחדות)

היו"ר י. גורדי:
אני פותח את הישיבה.
אנו עוברים לסע"ף הראשון בסדר-היום - העברות
מסע"ף לסע"ף.

שנתיים התקציב הרגיל של משרד ראש הממשלה לשנת 1955/56 (מס' 48-01/04)
י. בדר:
פירוש הדבר שמגדילים את התקציב.
אני מבין ששאלה זו היא בסמכות הכנסת, מפני
שיש כאן הגדלה של ההכנסות.

מר סורוקר:
בהכנסה המותנית בתוספת השלישית יוצא השתתפות
של 30 אלף ל"י מגורמי חוץ, עכשיו מביאים
להוסיף השתתפות נוספת בסך 5,000 ל"י.

י. בדר:
כלומר: להגדיל את התקציב ב-5,000 ל"י.

מר קיטרון:
בעיה זו נוגעת לסע"ף 7 של חוק התקציב.
(קורא את הסע"ף)

י. בדר:
השאלה היא אם כבר נכנס כל הסכום בסע"ף זה
בתוספת השלישית פלוס 5,000 ל"י נוספים.

היו"ר י. גורדי:
השאלה היא, מבין 5,000 ל"י אלה לאזרח גורמים
שצריכים לתת למשרד ראש הממשלה. האם זה מגדיל

הת התקציב מעל למה שאישרה הכנסת, או שהם שואבים אמצעים מלה מסקורות פנימיים?

י. בדר:

שאלתי היא, האם הסכום שהופיע בתוספת השלישית נכנס כבר לקופה, ונוסף לסכום זה יש 5,000 ל"י.

מר סורוקר:

כן.

י. בדר:

כלומר, נתקבל כבר הסכום של 11 מיליון ל"י שהיה בתוספת השלישית ונוסף לזה נתקבלו עוד 5,000 ל"י?

מר סורוקר:

אני חושב שההגדרה בסעיף 7 חלה על כל סעיף לחוד ולא עלהסך הכל.

היו"ר י. גורי:

אילו גירסת חה"כ בדר היתה נכונה, זה היה שסתק כל פעולה.

י. בדר:

כך כתוב בחוק.

היו"ר י. גורי:

כלומר, צריך לחכות עד ה-31 למרס.

י. בדר:

יתכן שסכום זה נתקבל לפני סוף השנה. ההגדרה בסעיף 7 היא ברורה; אין אנו יכולים להקציב כספים לפי סעיף זה על סמך הכנסות שהן בבחינת תקווה או חישוב. אפשר להקציב הכנסות שכבר נתקבלו.

מר סיטרון:

אני חושש כי פירושו של חה"כ בדר נכון.

היו"ר י. גורי:

יתכן שהפירוש נכון לפי אות החוק, אבל הוא מנוגד לכל הגיון. בסעיף 7 נאמר, בסדה שאותם סכומי הכנסה נתקבלו; אותם סכומי הכנסה מחולקים למי סעיפים, כלומר שאם אנו סטפלים בסעיף מסויים, עלינו לבדוק אם באותו סעיף נתקבלה ההכנסה הדרושה. אם לא ננהג כך ונבדוק אם הסך הכל של התוספת השלישית נתקבל או לו, על ידי כך נשתק כל פעולה ונוכל לאשר העברות אלה רק בסוף שנת התקציב.

י. בדר:

הסך הכל של הכנסה זו יכול להתקבל גם במשך 6 חודשים. סעיף זה אינו בותן לנו סמכות לקבוע תקציב נוסף, אלא להוציא כספים שכבר נתקבלו.

י. ספיר:

על הבעיה הזו התווכחנו פעם. אשר לניסוח הסעיף, ברור לי שהוא בלתי מוצלח. יש לי בסיון בסוגיה זו בקשר לעיריות. גם לגבי העיריות היה סעיף של הכנסה והוצאה מיועדת. לפי ההגיון היו"ר צודק. נטול לדוגמה עיריית חיפה: היא הודיע, עם הכנת התקציב, שהיא מקציבה למטרה מסויימת של שירות שניתן לה על ידי הממשלה, או לפעולה הועשית על ידי משרד ממשלתי כמו המטרה, סכום של 4,800 ל"י. האוק צריך לקבוע, שבמידה ובסעיף זה יכנס יותר קטף מותר יהיה להוציא אותו. אבל לצערי הסעיף איננו מנוסח כך. החוק קובע שאי-אפשר להוציא בסעיף זה יותר מאשר הכניסו. כאן יכולה להיות חלוקה: בסעיף עיריית חיפה אין להגדיל מעל להוצאה שנעשתה. אבל יכול גם להינתן שהוצאה זו לא עלתה כדי המוער מראש ב-4,800 ל"י. העירייה קיבלה את השירות ונשמרו בידי הממשלה 200 ל"י. אז היא יכולה להוציא סכום זה למטרה נחרת.

אם כוונת המחוקק היתה שמלכתחילה בכל סעיף

וסעיף רשאית הממשלה להוציא לא יותר מאשר נכנס, אזי אני מניח אל סעיף עיריית חיפה ואני אומר: זהו דבר בפני עצמו; יש בקופה 4,800 ל"י ששולמו, או התחייבויות של העירייה - שדצנן כנסף - שתפרענה עד סוף השנה.

אין זה דבר התלוי בנס, כי היום האוצר יודע שהוא יקבל 4,800 ל"י.
והנה, באה העירייה באמצע השנה ואומרת: אני רוצה להגדיל את ההשתתפות.
לכן אני שואל, מתוך הסכום הזה מיהו המוסף?

י. גדר: אבל אם הכסף לא שולם?

י. ספיר: אתה, חה"כ בדר, רוצה לדעת אם העירייה שילמה
כבר את הסכום? - אין זה חשוב; יתכן שיש פעולה
חד-פעמית, יתכן שהפעולה מחולקת; אני מעמיד את השאלה כך: אם ההצעה
באה להוסיף על סבת שתינתן האפשרות להוציא סכום נוסף בגבול הסייגים
שנקבעו החוק - אינני יכול להתנגד לכך, עלי לאשר את התוספת כדי
שתוצא בהתאם לסכום שיתקבל. כשמדובר על אותו סכום שהאוצר רשאי
להוציא, באישור ועדת הכספים, הספק יוכל להתעורר רק ב-31 במרס או
לפני זה בתנאי שהסך הכולל נתקבל כבר.

הינ"ר י. גורי:

מה כל הגיונו של הסידור הזה? - הוא מושגת
על חוק אחד שהאוצר אינו יכול להוציא הוצאות
אם לא מתקבלות הכנסות, פירוש הדבר שההפסד אינו יכול להתאזר בעקבות
הוצאה שאין לצדה הכנסה. היות וענין עיריית חיפה מסודר, זה לא בא
לסכן אף במאומה את התקציב, כי מאחר שצריכים לשמור על החוק לא יוכלו
להוציא יותר מאשר נתקבל.

י. ספיר:

זה תלוי בסדריים שנקבעו ע"י האוצר ומחלקות
אחרות של הממשלה. יתכן שנעשה מוסדן של
ההוצאה, אבל נעשה הסכם, שתמורת 4800 ל"י, למשל, הם מקבלים תוכנית
איכס. אחר-כך מתברר שהתוכנית הזו עולה 5,000 ל"י; האם ייבנה אז הזכות
לתבוע עוד 200 ל"י?

הינ"ר י. גורי:

אני חושב שכן. כי הפירוש הנכון של החוק הוא
שאין להוציא יותר מאשר נתקבל. צריך לקצר
את התוכנית את לקבל תוספת.

הרי זו היתה כוונת המחוקק; המחוקק לא התכוון
להתקין את התוספת על סבת שלא יוכלו לעשות שום דבר, שיחכו עד סוף השנה
ויראו אם נתקבלו כל הסכומים.

אמנם אני מודה, שאם לא להיזקק להביון וכוונת
המחוקק - דבר שהוא בטיס. מאד רעוע - יתכן שחבר-הכנסת בדר אודק.
גבל נוסח המעיף בנותן מקום לפירושים; מדוע המחוקק לא אמר "ההכנסה"
אלא "סכומי ההכנסה"? אני נוטה לפרש שמדובר על כל הסכומים הצמודים
לכל מעיף ומעיף, אם הם נתקבלו או לא. ואם חה"כ בדר ישען שכוונת
המחוקק היתה שכל ההכנסה תתקבל, מנין לחה"כ בדר מה היתה כוונת המחוקק?

י. גדר:

אני רוצה להזכיר מה שנקבע בפקודת סדרי
השלטון והמשפט, שהמוסד התקציבי זוהי הכנסת,
והיא מקציבה על ידי חוקיה. פירוש הדבר, שבאופן כללי אין לוועדת
הכספים זכות להקציב אף פרוטה.

לעומת זאת יש כמה סעיפים בחוק התקציבי שפורצים
פרצה בכלל זה. למשל: בנוגע לתקציב הבטחון. לפי הכלל
הגדול של החוק סעיפים אלה הם יוצאים מן הכלל לעומת הכלל. יוצאים
מן הכלל אלה אפשר לפרש אך ורק באופן מצומצם ולא מורחב, על סמך
סעיפיהם אלה אין אנו יכולים להוסיף לוועדת הכספים כל סמכות שהיא.

לפי החוק מותר לשר האוצר להוציא סכומים
מסויימים המופיעים בתוספת השניה, ואשר הסך הכל שלהם מופיע בתקציב.
סכומים אלה יכול להוציא שר האוצר בין אם יש לו כסף או לא. הוא יכול
לקנות כסף על חשבון זה או להסגוב המרכזי, או להוציא שטרי אוצר; את הסכומים
האלה הוא יכול להוציא, ואם יהיה לו בסוף שנת התקציב גרעון בקופה,

מבחינת החוק הוא כשורה. נוצר יוצא מן הכלל, היוצא מן הכלל מופיע בתקציב בשתי צורות: בתקציב ההוצאות מופיעות כל טיבי הוצאות שהן מעל לסכום הכולל של התקציב ובתוספת השניה מופיעות הפחתות. נוסף על כך ישנה התוספת השלישית, שהיא תוספת של הכנסות שאולי התקבלנה.

אני רוצה לדבר על שני פירושים אפשריים של התוספת הזו. אין שום ספק שאי-אפשר להוציא סכומים אלה אלא אם התקבלנה הכנסות וכמידה שתתקבלנה הכנסות. כאן אינני מקבל את הדעה שצריך לחכות עד שיתקבל. טך הכל יל ההכנסה. אם, למשל, נתקבלו 300 אלף ל"י, מותר להוציא אותם מבלי לחכות עד שתתקבלנה כל ההכנסות. אולם מסור להוציא 300 אלף ל"י ולירה אחת. השאלה היא אם אותם 300 אלף ל"י שנתקבלו בסעיף בתי-חולים, למשל, אפשר להוציא לתחנות שידור. אני טוען שלפי החוק מותר, אלא שהמדיניות המוצהרת של האוצר היא, שהוא יוסיף סכומים אלה בהתאם להכנסה לכל מטרה ומטרה. זהו חלק הראשון מל הסעיף כפי שאני רואה אותו. אולי מישהו יאמר ששר האוצר חייב להוציא את הסכום רק למטרה המקבילה. אינני רואה זאת בחוק.

החלק השני הוא: מה במקרה שנתקבלו סכומים נוספים. אילו זה היה כך שסכום נוסף שנתקבל בסעיף מסויים אפשר להוציא אותו רק באותו סעיף, היינו יכולים להחליט שההכנסה צריך לחשב בכל סעיף וסעיף. אולם החוק אומר את ההיפך, שועדת הכספים תקבע לאיך מטרה יש להוציא את הסכומים הנוספים, החוק אינו מגביל את ועדת הכספים בענין זה.

היור גורי: לפי החוק אין אנו יכולים להיות יוזמים, אנו יכולים לאשר את הצעות שר האוצר.

י. בדר: שר האוצר יכול להציע להוציא את ההכנסה למטרה אחרת. לכן אני חושב שכל עוד לא נתקבלו כל ההכנסות, בסך 11 מיליון ל"י דומני, בהתאם למטרות המפורטות בחוק, אי-אפשר להוסיף איזה שהוא סכום כיוון שההצמדה של הסכום למטרה מסויימת זוהי מדיניות ולא חוק. החוק מחייב להוציא סכומים אלה במידה שההכנסה נתקבלה. לאחר שכל הסכום בסך 11 מיליון ל"י יתקבל ויחולק בהתאם למטרות המפורטות וישאר סכום נוסף, אפשר יהיה להקציב את התוספת הזו למטרות אחרות.

אפילו לא שמעתי שנתקבלו כל הכספים לסעיף זה, אלא שחשיריה תשלם ואנו נקציב את הסכום מראש.

מ. קיטרון: אני אומר את הדעה שהייתי נוטה לנקוט בה: ואני מדגיש בכוונה, נוטה מפני שאסיים בהצעה. לפי הבנתי סעיף זה מבדיל בין שני מקרים: החלק הראשון של הסעיף מדבר על כל סכום הכנסה. לחוד: במידה ש, אותם סכומי הכנסה יתקבלו; פירוש הדבר, שאם, למשל, מאיטפוז יתקבל סכום מסויים אפשר להוציא, אפילו אם לא נתקבל כל הסכום אפשר להוציא חלק.

אחר-כך בא החלק השני של הסעיף, היו סכומי ההכנסה האמורים עולים על האומדן שבתוספת השלישית יקבע שר האוצר את המטרות שלהן ישמש העודף. פה אני רואה מכסול, באשר נאמר, העודף להבדיל מ, סכומי ההכנסה ברישא. אמנם פקודת הפירושים קובעת שלטון רבים כוללת לשון יחיד ולהיפך, אבל לגבי המקרה הבדול אני מפקפק, כי פה נאמר בפירוש, העודף ולא, העודפים. לכן אני נוטה לחשוב שחבר-הכנסת בדר צודק, ואין אפשרות לקבוע את המטרות שלהן ישמש העודף, אלא לאחר שנתקבלו כל הסכומים.

בקטתי היא, שהועדה תדחה את הדיון ותאפשר לי להתייעץ עם היועץ המשפטי. על אחריותי לא הייתי מוכן להכשיר את הדבר.

י. ספיר: בסעיף תוכניות באולפן חיפה ישנה הגדלה מ-3,000 ל"י ל-5,000 ל"י; העירייה מופיעה ב-4,800 ל"י והפירוט איננו כאן.

בסעיף תוכניות אחרות ההגדלה היא מ-10,000 ל"י ל-13,000 ל"י. כאן אין שום אסמכתא או שום קשר על הפרוט הזה שבו מדובר (אינני יודע אם זה נוגע למשרד החוץ או למשרד החינוך).

היו"ר י. גורי: כבר בפעם הקודמת אמרתי שצריך לתת פירוט.

מר סורוקר: למעשה הבקשה היתה מלאה לו נקראה עד הנקודה שבאה אחרי המלה "שידוריהם". כי בתוספת השלישית לא מופיע הפירוט שניתן להלן. אבל אם כבר נתנו את הפירוט, אני מסכים ומקבל את בקשת היו"ר שצריך לתת את הפירוט כמות שהוא.

פ. קלמר: מדוע אי-אפשר להכות עד ה-31 במרס?

מר סורוקר: מבחינה פורמלית צודקת טענה זה, ובטעמו גישות מסויימות שהדבר דורש ליבוך; יתכן שיש איזה לקוי. אבל מבחינה מעשית צודק חבר-הכנסת ספיר בהערותו שתהליכי העבודה אינם כך שמוצא כל הסכום בבת אחת. אלה למעשה פעולות שוטפות, המדובר בתוכנית שידור שבועית, וההכנסה באה על ידי התחייבות מפורשת של עיריית חיפה. הוצאה איננה יותר מאשר החלק הפרופורציונלי המתכסה על ידי העירייה.

י. בדר: אין שום הבדל בין אלפי לירות של עיריית חיפה לבין 25 מיליון ל"י של אזרחי ישראל לקרן המבון; עם דרוש חוק שיקציב וכאן דרוש חוק שיקציב.

מר קיטרון: זה"כ בדר טוען שעל ידי אישור כזה, כל עוד לא נתקבלו 11 מיליון הל"י של התוספת, יוגדל התקציב. לא כך הדבר, התקציב אינו מוגדל באף גרוש. ההצעה היא, כיוון שבסעיף מסויים נתקבלו יותר הכנסות, האוצר רוצה להשתמש בהן. אבל אין זאת מותרת שבסעיפים אחרים אפשר להוציא יותר משכנס.

היו"ר י. גורי: אם נקבל את הפירוט הזה, אין לנו צורך בתוספת השלישית.

מר קיטרון: למען הדיוק ההיסטורי אני רוצה לציין, שבהתחלה דובר רק על החלק הראשון ואחר-כך נטרו: מה במקרה שההכנסות יהיו יותר גדולות מהאומדן?

היו"ר י. גורי: בדרך-כלל מעיפי ההכנסה מובטחים על ידי חוקים - מס הכנסה, מכס, בלו וכו' - ויש מעיפי הכנסה שאינם מובטחים. כל מעיפי תקציב הפיתוח אינם מובטחים מבחינה זו. אין חוק המחייב את ממשלת ארצות הברית לתת מענק כזה וכזה, אין חוק המחייב את מלווה העצמאות להכניס סכום כזה וכזה. אף על פי כן הסמיכה הכנסת את ידי שר האוצר להוציא את כל הכספים האלה; שר האוצר רשאי להוציא 50 או 100 מיליון ל"י יותר מההכנסה. פה הותקן הסדר כזה שאפשר להוציא יותר מההכנסה הריאלית. מהו ההגיון? - מצד אחד אנו מסתייכים את שר האוצר שהוא יכול ליצור גרעון של 100 מיליון ל"י, ומצד שני אנו מבטיחים שאסור לו ליצור גרעון אפילו של לירה אחת. אני חושב שלא לזה התכוונו.

י. בדר: שר האוצר רוצה להגביל את עצמו כלפי המשרדים: שידע שר הבריאות - למשל - שאם בתי-החולים לא הכניסו את הסכום שנקבע, הוא לא יקבל ממשרד האוצר.

היו"ר י. גורי: אבל הכוונה לא היתה שאם בתי-החולים לא יתנו את ההכנסה המקווה, לא יוכל האוצר להקציב 1000 ל"י נוספות לטדפיס הממשלתי, אם זה קיבל 1000 ל"י יותר.

י. בדר: אסור לו לתת יותר מאותו סכום הטומייע בתוספת.

י. ספיר: ניסוח הסעיף הזה דע ואנחנו צריכים לקבוע את עמדתנו. יחד עם התקציב הנוסף עלינו לאשר גם חוק של התוספת השלישית. יש לנו כעת הזדמנות לגסח את הסעיף הנדון בהתאם לרצוננו. אנו רוצים ליצור מסגרת שתשמש 2 - 3 מטרות. האחת: שבמידה שיש הכנסה למטרה מסויימת, אפשר יהיה להוציא אותה למטרה זו. משום כך עמדתי על פירוש, כי כל הגיונו של סעיף זה הוא, ששר האוצר איננו שליט בכספים אלה, שאיננו יכול להעביר אותם ממטרה למטרה או מפריט לפריט. לא שר האוצר ולג ועדת הכספים, אלא במידה שנקבע שלמטרה זו נתקבל הכסף, אפשר להוציא אותו למטרה מסויימת. אם גורם מסויים נתן לממשלה כסף למטרה מסויימת, כדי לבצע תוכנית מסויימת, ונתברר שבשאר עודף באותו סעיף, צריך לבקש את אישורה של ועדת הכספים לשימוש בעודף זה.

היו"ר י. גורי: מפני שגם יתר ההצעות להעברה מסעיף לסעיף הן מטוב זה, בדחה את הדיון בסעיף זה.

הוצאות לתקציב פיתוח; לתשלום חובות ולוצאות מינוחדות

י. בדר: לפני שנתחיל בדיון יש לי בקשה: ביוס לתקציב הפיתוח קיבלנו חומר נוסף. מטבקר המדינה ישנה חוברת על הוצאות תקציב הפיתוח בדרך-כלל, שם ישנה רשימה של כל מיני מוסדות שיש בלו הלוואות והקצבות מתקציב הפיתוח. מאז-כך קיבלנו חוברת שניה, יותר יסודית, שתוכנה יותר חמור לדעתי - בקשר לאיגודים הממשלתיים. החומר מקיף רק 36 מתוך 99 איגודים ממשלתיים. מכיוון שכעת מדובר, בין היתר, בהקצבות ביכרות לאותם גופים המופיעים ברשימה הראשונה ואלה המופיעים בין 99 האיגודים הממשלתיים, דעתי היא שיש להקדים לדיון על תקציב הפיתוח דיון על תוכן הסקירה של מטבקר המדינה.

היו"ר י. גורי: אני מציע להצמיד את הדיון הזה לדיון בתקציב לשנת הכספים הבאה. אבל גם אם נצמיד אותו לדיון הזה, אין זה מחייב אותנו לעכב את הדיון בתקציב הפיתוח הנוסף. אנו לא נסיים כעת את הדיון; נקבל באירועים, נקבל הסברים ואם נצטרך להזמין את המבקר - נעשה זאת.

י. בדר: אני רוצה לשאול שאלה כללית אשר תחייב תשובה מפורשת: כמה מן הכספים הכלולים בתקציב הפיתוח - ואיזה סכומים מהם - מיועדים להקצבות ולהלוואות לגופים המופיעים בסקירה של מטבקר המדינה, בקשר להוצאות תקציב הפיתוח, ולאיגודים המופיעים באותו תקציב? הייתי מבקש שרשימה זו תיערך לפי אותו סדר שבחר בו מטבקר המדינה.

מקלונות

י. ספיר: קיבלנו אמנם הסבר על כל תוכנית השיכון, אבל פה מדובר על קידום ביצוע תוכנית השיכון בהתייחסות החדשה. הייתי מבקש פירוש יתר, כי הלא זהו דבר מעויין לא בוצע, עומדים לבצעו או שנמצא בתהיך הביצוע. זוהי למעשה תוספת לתקציב שהיה; לטה זה מכון, באיזה מקומות, באיזה ישובים?

לסעיף הגברת היצור החקלאי" אני מבקש לקבל פרטים, ביחוד על הלוואות להקמת משקי עזר. בתקציב הסקורי הסכום בסעיף זה - הלוואות להקמת משקי עזר - היה 250 אלף ל"י וכעת מציעים תוספת בסך 340 אלף ל"י, שהיא למעלה מן הסכום כולו. בדברי ההסבר נאמר, עקב הרחבת שיכוני העולים בהתיישבות ובאזורי הפיתוח. מה פירוש "שכוני עולים בהתיישבות"? או אלה מתיישבים או עולים. ועוד: הזמן שנשאר לסידור משקי עזר - עד התקציב הבא - הוא רק חודשיים. כן ברצוני לדעת כיצד מבצעים זאת - על ידי מישהו או באופן ישיר? וכן: מי קיבל את ההלוואות? האם הסכום הזה עובר לבעלי משקי העזר עצמם או לגורמים מסויימים; ואם הוא עובר לגורמים, הייתי מבקש לקבל פרטים כמה קיבל כל גורם וגורם?

לסעיף הלוואות למשקים נפגעי הגבורה; אמנם יש פירוט, אבל הייתי מבקש שנקבל רשימה כמו שקיבלנו ביחס לשטפונות.

לסעיף תוספת הלוואות לרכישת ציוד לחקלאות עקב הפרשי שערים: איבני יודע באיזה תנאים הלוואות אלה ניתנות, ואני מבין שזה סכום לאותו ציוד חקלאי שהגיע. כשנקבע שנוי השער היה ציוד חקלאי ותעשייתי שהגיע לאחר תאריך זה. היתה טענה שהציוד היה כבר בדרך, או היה בנטל, הסומין טרם קיבל אותו ובינתיים העלו את השער. הטענה היתה של ויתור אבל הממשלה החליטה לא לוותר. באותו זמן היה גם ציוד תעשייתי ואני רוצה לשאול: מה הם סדרי ההלוואות שניתנו לתעשייה? האם לגבי כל הציוד שעליו חל העניין הזה נהגו למי אותה שיטה? האם אחרים לא הוכרחו לשלם במזומנים?

י. בדר:

אין זו הלוואה; בדרך-כלל הלוואה ניתנת כשאתה זקוק לה ואתה רוצה לקבל אותה. אם פלוני קיבל בזמנו הקצבה על סבת לקבל בולדוור שצריך היה לעלות 10 אלפים דולר, לפי החשבון הטיש הזה היה חייב לאוצר 10 אלפים ל"י. פתאום קובע האוצר: ניתן לך הלוואה של 8,000 ל"י בנאפים ותשלם 18 אלף ל"י. אנו נרשום שנתנו לך 18 אלף ל"י הלוואה.

היו"ר י. גורי:

אני הייתי אומר אחרת: הבולדוור שווה עכשיו יותר; מדוע האיש הזה צריך לקבל בסתמה מסודרונה 8 אלפים ל"י? מאחר שהבולדוור שווה יותר האוצר מוכן לתת הלוואה ואינו לוחץ לקבל את הכסף במזומנים.

י. בדר:

מכל מקום זו איננה הוצאה אלא הכנסה.

ס. קלטר:

(א) האם סכום זה מופיע בצד ההכנסה?

(ב) לגבי הקרן למשקי עזר: עד כמה שידוע לי הקרן הזו היא מסותפת לבנק הפועלים, לטוכנות ולממשלה. הקרן ניתנת כהלוואה והכספים חוזרים. אני רוצה לדעת מה גודלה של הקרן, כמה יחידות הוקמו ומהו הצורך להכניס סכום נוסף של 340 אלף ל"י? יכול להיות שדווקא בסעיף כזה אפשר היה לחכות לשנת התקציב החדשה ומוטב אולי לתקציב סכום זה למטרות יותר דחופות. אני גם מתפלא שכתוב בדברי ההסבר שהקרן פועלת גם בהתיישבות, כי הרי ההתיישבות היא מלאה.

בקשר לסעיף עזרה למשקי הנגב שנפגעו בבצורת תשי"ב לא ברור לי למה עד עכשיו לא ניתנה העזרה. מה היה עד כה?

יתכן שהיה כדאי שבציג משרד החקלאות יספור הסברים על כל הסעיפים הללו.

היו"ר י. גורי:

זהו תקציב נוסף ואנו עוסדים ערב הדין בתקציב לשנת הכספים הבאה. אם יתברר שיש צורך בהסברים נוספים - נזמין נציג של משרד הנוגע בדבר, אבל. מלכתחילה אין צורך להזמין.

ביחס לנזקי הנצורת ברצוני לדעת האם יש נקודות
ישוב מסרנו לתת להן עזרה. אגב, לא קיבלנו
אינפורמציה על הטווד: לפי מה קבעו את הנזקים של הנצורת? שמענו זאת
רק לגבי שטפונות וארבה.

מ. חזני:
למעיף בצורת: אני רוצה לשאול שתי שאלות ואני
יכול להסתפק בתשובה בכתב. לגבי הסכום של
5,550,000 ל"י ידוע לי שעברו בין כל המשקיים, לפי מזורים, קבעו את
גודל הנזק ולפי זה כיסו את הנזקים.

הינ"ר י. גורי: השאלה היא אם כיסו את הכל או חלק.

ז. צור: כיסו חלק ורק של הוצאות.

מ. חזני:
אני מבקש פירוט לתוספת השקיה לסדות בעל
שנפגעו וזרז תוכניות הרחבת שחי השלחין.
אני יודע על משקים שסבלו, פנו ולא נענו. התשובה היתה - אין תקציב
לזה. כאשר הופיע התקציב הנוסף התברר שהיו סכומים שהוקצבו
למטרה זו. הייתי רוצה לקבל פירוט לאיזה משקים ניתנה הקצבה ולמה
משקים אחרים לא קיבלו.

מר טורוקר: לבקשתו של חה"כ בדר: אנו נמצים את החומר
שהוא ביקש.

אשר למסקי עזר. בחוברת שהנחנו על שולחן הכנסת
לפני שנה וחצי, שכללה חמש שנות תקציב פיתוח, מסרנו את המספר המדוייק
של משקי העזר, מסרנו על הקריטריון, באיזו צורה חולקו ההלוואות,
מי היו המשתתפים ואיך הוחזרו הכספים. בדברי ההסבר להצעת התקציב
לשנת הכספים הבאה יופיע הסבר מפורט כיצד מאורגנת קרן זו וכיצד היא
פועלת.

קרן זו מורכבת משלשה גורמים: הסוכנות היהודית,
בנק הפועלים והממשלה. הטבע האדמיניסטרטיבי לצורך מתן הלוואות הוא
בנק הפועלים. הועדה האחראית על הקרן מורכבת מנציגי גופים אלה
בהתאם לפות קציבי הפיתוח שבאזורם מבוקשים הסכומים האלה. ועדה זו
בודקת את הפרטים ומחלקת את ההלוואות. הבקשות יכולות להמסר
באופן ישיר לקרן. כל אדם שקיבל שיכון חצי עירוני, או שיכון במסגרת
שיכון עולים חדשים באזורי הפ תוח - ואלה אנשים שלא נועדו להיות
חקלאים גרידא, אין להם אדמת אלא ברשותם שטח של חצי דונם ומעלה -
יכולים לפנות לקרן זו, בדרך-כלל על ידי קציני הפיתוח של משרד החקלאות
באותו מחוז, או דרך קבוצה של סדריכים, שהיא קבוצה בת 10 סדריכים,
המפעלים בהדרכה בעיבוד כל אותן האדמות שאינן מנוצלות ושהנן מיועדות
להביא הכנסה חלקית, בעיקר על ידי סיפוק התוצרת הפנימית של בעל המשק.
קבוצה זו נותנת את ההדרכה, את התיכנון וכל שאר הדברים.

ההלוואות ניתנות לחצי דונם, ההוצאה מוצרכת
ב-165 ל"י כשהמתיישב שסתף ב-30 ל"י. כלומר, ההלוואה היא של 125
ל"י והיא ניתנת בחוסרים ובמזוטין. טרביחה ניתנת בחוסרים, שהם בעיקר
צנורות, וקצת כסף מזוטין כדי לאפשר למתיישב להניח את הצנורות וגם
לאפשר לו לרכוש את הכלים הנחוצים לעיבוד האדמה: טוריה, גת וכד'.
ההלוואה ניתנת לשנה עד שנה וחצי. המתיישב מתחייב להחזיר את ההלוואה
לקרן.

הממשלה מקבלת את הכספים שהשקיעה בחזרה והיא
מסקיעה אותם מחדש מדי שנה בשנה. ישנו חוזה בין הגופים המשתתפים
בקרן, הקובע את השתתפותו של כל צד, ותוקף החוזה הוא רק במידה שיינתן
תקציב על ידי האוצר.

הסכום המוצע הוא לחידוש ההלוואות שנרשמו בתקופה קודמת בצד ההוצאות ולא היה להן חיוב בצד ההכנסה. היתה שנה אחת שפסחנו בחידוש ההלוואות ולכן יש צורך לחייב את צד ההוצאה.

ישנו סכום קטן שהוא מיועד לסייפא של ההסבר, סעיף המכוון להגדלת השתתפות הממשלה ב-70 אלף ל"י שנועד להגברת הפעלה עקב ריבוי המשתכנים באיזורי פיתוח.

י. ספיר:
אשרת שמתתפים בקרן שלשה גורמים. בניח שיפנה גוף על ידי המוסד הכספי שלו ויבקש לקבל גם כן מן הסכומים האלה סכום מסויים, לפי אותם כללים; האם תסרבו?

מר סורוקר:
לא ידוע לי על מקרה כזה; אם לחה"כ ספיר יש דוגמה קונקרטיה, אני מוכן לברר אתה דבר במשרד החקלאות.

י. ספיר:
אני שואל מבחינה כללית; האם משרד החקלאות יסרב לתת כספים לגורם אחר. לאותה מטרה?

מר סורוקר:
אני רוצה להעיר שגם בנק הפועלים מסתמך מקרנות שלו.

י. ספיר:
גם המוסד ההוא ישתמך לפי אותם תנאים.

מר סורוקר:
אני מניח שלא יסרבו.

אשר להלוואת לנפגעי הבצורת. מיד עם התברר העובדה של בצורת במתמנתה ועדה אשר קבעה עקרונות למתן הלוואות. העקרונות אסרו: יש לבדוק את ההוצאות שהוצאו במסקים השונים וההוצאות שנבעו מחוסר קבלת היבול. אם משק פלוני השקיע 100 ל"י בחריש וזריע וקיבל 20 ל"י, הנזק הוא 80 ל"י, וסכום זה משרד החקלאות מכסה.

י. ספיר:
כלומר, חישבו את ההוצאות ברוטו, הורידו את ההכנסה ברוטו, ובמידה שההכנסה לא עברה את ההוצאה השלימו.

מר סורוקר:
במידה שהמשק נפגע על ידי הבצורת.

י. ספיר:
למעשה לא קיבל אף אחד יותר מאשר ההוצאה בהוצאה.

מר סורוקר:
זו היתה הנחיה הכללית לוועדות האיזוריות. נתמנו ועדות אזוריות שהסמונים שלהן היו קציפי הפיתוח של האזור, עברו משק למשק וקבעו את הנזק. בהתייבות החדשה הצטרפו גם המסומים על החבלים מסעם הסוכנות. ברשותנו רשימה מפורטת על חלוקת הסכום, ואם חברי הועדה מעוניינים, אוכל להמציאה בישיבה הבאה. היא כוללת 177 משקים ותיקים ו-170 ישובים חדשים.

ביו"ר י. גורי:
רצוי להמציא אותה.

מר סורוקר:
אשר לשאלה אם היו פניות שנענו בשלילה, אני מוכן לברר את הדבר במשרד החקלאות אם יביאו לי מקרה קונקרטי.

י. ספיר:
האם נזקי העכברים היו באותה שנה של בצורת והם צמודים לבצורת?

כן; העכברים סתרבים כשאין גשמים.

סר טורוקר:

י. ספיר:

אין חובה שהעכברים יפגעו דווקא בגזרתם מקומות
שיש בצורת. אני צריך להניח שהיו אזורים שבהם
לא היתה בצורת, כלומר עצם עובדת הבצורת לא היתה מביאה לידי כך שהם
היו זכאים לקבל תשלום, אבל היות והיו נזקי עכברים ניתנה להם עזרה.

סר טורוקר:

בדרך-כלל נזקי עכברים צמודים לנזקי בצורת.
אין מקרה כזה שאפשר להצביע שהעכברים התרבו
באותו אזור וזה לא היה קשור בבצורת. אפשר להניח שהיו מקרים כאלה,
אבל אינני יודע אם הנחת חת"כ ספיר נכונה או לא.

י. ספיר:

לגבי זוהי בעיה של תקדים. אני יכול להסביר
סגם נזקי עכברים הם פגעי טבע, אבל צריך לקבוע
זאת. אינני חושב שצריך לקבוע כלל אגב נזקי בצורת. על כך צריך לדון
לחוד.

סר טורוקר:

אשר לפירוט בקשר לסכומים של 900,000 ל"י
ו-694,000 ל"י, אני מוכן להמציא את הרשימה.
כדי למנוע נזקים חמורים יותר נעשתה פעולה מזרזת כדי שהמסקים יסקו
אותם השטחים שאפשר היה להסקותם על-מנת למנוע נזקים נוספים.

י. ספיר:

דיג וחברות פרטיות; האם המושג "חברות
פרטיות אינו כלול בטעיף כולו?

סר טורוקר:

כדי להדגיש שאין הכוונה דווקא למסקים הוכנס
המושג הזה.

י. ספיר:

לגבי הדיג היתה בעיה כזו: דיג המסכורת מונה
כעת 27 ספינות, שמחציתן הובאו במסגרת הסילוסים. ענף זה סבל משנה
נזקים רציניים ביותר. אחד הגורמים היסודיים הוא הגורם של העדר
סירות אשר טוחפות זרמים ומביאות אותם לסדות הדיג. בדרך-כלל היכול
של הדגים הוא בתקופת החורף, כי אז על ידי זרמי הים מובאים דגים
בכמויות גדולות לסדות בהם אנו דגים. אם נסווה את הידוג בראשית החורף
ובסופו נראה את ההבדלים שהיו בסנים קודמות, נראה סטייה בולטת בא
שנה אשר נבעה מהעדר סירות. כ-150 אלף ל"י ניתנו כהלוואות לבעלי
ספינות, בחלקן לצרכי החזרת ההלוואות שניתנו להם בזמנו על ידי בנק
ישראל ובנקים אחרים, ובחלקן כדי להתגבר על התקופה הקשה שהיתה להם.
ההלוואות לדיג לא ניתנו לזמן ארוך, בו בזמן שיתר ההלוואות ניתנו
לפי התנאים הרגילים של תקציב הפיתוח. הלוואות אלה ניתנו לתקופה
קצרה, עד בירור הסגולה הזו על ידי ועדה ציבורית שנתמנתה על ידי שר
החקלאות ואשר תביא הצעות לשיקום הענף הזה ובתזמון העזרה הדרושה
לו. אני מוכן להמציא פירוט יתר על חלוקת הסכום הזה של 150 אלף ל"י.

י. ספיר:

השאלה שלי היתה בקשר למושג "חברות פרטיות".
האם פירוש הדבר שחברות פרטיות אינן כלולות
בטעיף, תבואות חורף וקיץ?

סר טורוקר:

אין שום כלל; אני מניח שזה בא לשם הדגשת
העובדה שבתוך כלל הגופים שגידלו זרעים היו
לנו דווקא מסקים. היו חברות של מסקים שטיפלו בזריעת סדות נרחבים
בנגב והן קיבלו עזרה. יכולה להיות טענה שהמושג "חברות פרטיות" אינו
מתאים, אבל זה לא אומר שום דבר לגבי מהותו של המושג.

י. ספיר:

אשר לענין הפרטי הטערים. הענין הוא כפי שח"כ
ספיר הניח: הצירוף שבזמנו ניתן איסור להבאתו בשער נמוך ואילו עד הגעתו
ארצה השער הועלה. הכלל היה שיש לחייב בהפרטי שערים אחר אותו תאריך.

במסגרת מלוות. חוץ שקיבלנו. ושבוצלו בצורה הדרגתית. וזו עוד פעם
מכל מיני מלוות. במסגרת הזאת יש 1,830,000 לחברת "סקורות",
והלואה זו מתווספת לחיוב החברה, בהתאם לתנאי תקציב הפיתוח.

י. ספיר: באותה תקופה בא ציוד תעשייתי, ואתו גם-כן חיבו.

מר סרווקר: באותם התנאים של תקציב הפיתוח. אין הבדל בין ציוד תעשייתי וחקלאי.

י. ספיר: בתקציב הנוסף לשנת 1955/56 מופיע ענין שהיה ברור כבר בשנת 1954. לגבי ציוד חקלאי הוא מופיע היום, לגבי ציוד תעשייתי אינו מופיע. למה היה צריך להשאיר ציוד זה תלוי ועומד ולתת את ההלוואות רק היום?

מר סרווקר: ההלוואות בוצעו, כעת אנחנו מבקשים לכסות את הענין.

י. ספיר: באיזו רשות בוצעו?

מר סרווקר: תהליך הבאת הציוד במסך כל הזמן.

י. ספיר: האם היום מביע ציוד שהיה בדרך בשנת 1953, שבועיים לפני הסלמת השער החדש?

מר סרווקר: זהו ציוד שהיה מוזמן לפני העלאת השער.

י. ספיר: ההחלטה היתה לגבי אותו ציוד שבעת הסלמת השער החדש עזב את חופי הארץ מסנה הוא אם הוא לא עזב אז את חופי ארץ המוצא, דינו בא ועמד להגיע לארץ. כדין הזמנה חדשה.

י. ספיר: יש שהזמינו ציוד עוד בשנת 1952 ועכשיו מקבלים אותו.

י. סרוואייב: התחשבו בסווד פתיחת האקרויטיב - הם הוא נפתח לפני תאריך שנוי השער.

י. ספיר: האם רק ציוד חקלאי איחר וציוד תעשייתי לא איחר?

מר סרווקר: בשנה שעברה הוקצבו סכומים לאותה מטרה לחברת החשמל. לי ידוע על ציוד תעשייתי בסכום של 1,250,000 ל"י שהאוצר יגיש עבורו בקשה באותה צורה.

ז. צור: אסר לסעיף "תוספת השקיה לידות בעל סופגון וזרזי תכניות הרחבת שטחי השלשין" - לאחר שהוברר שהיתה בצורת החליט שרד החקלאות לתת הלוואות כדי להציל מה שניתן עוד להציל. הלוואות אלה ניתנו במיוחד לטרה זו, לא במסגרת תקציב הפיתוח. ההלוואות ניתנו ל-20 שנה (אם כי טרם נקבע סומית אבל כפי הנראה הן תהיינה ל-20 שנה) עם הצטדה. לכן אין להתייחס אל הקצבות אלה כאל טעבוק.

ס. חובי: לא התכוונתי לכך שאני רוצה לקבל רשימה מפורטת לגבי תוספת השקיה לידות בעל ושיקום מטעי פרי בעל, אלא אני מתרעם על כך - והדבר ידוע לי - שמשקים הנוטעים עם אחד מסוגים אלה פנו אל שרד החקלאות ונאמרו להם שלטרה זו אין אמצעים, שהסדוקר הוא רק בפלחה. עכשיו מתברר שמקציבים מאות אלפי לירות. אם כך הדבר, אני תובע לפנות את אותם המשקים שלא נענו בשעתם.

לגבי זרוע תוכניות הרחבת שטחי מלחין ותוספת הסקיה לטרות בעל יודע לי כמה התבטא הדבר - ציבורות מלומדינו ומסמכות הדעות; אך האם זה היה קשור בגזרת דווקא? נדמה לי שזה נובע בעיקרו לבית-סאן; האם הספיקו לבצע את תוכניות ההסקיה? - לא נתקבל על הדעת.

סר סורוקר: ניסיונו, בסידת האפשר, לשלב הוצאות חד-

פעסיות שנבעו מהגזרת, בהסקעות קבע, שזמון היה יותר מאוחר, מתוך כוונה שמתקני ההסקיה הנוספת יהפכו לחלק מסתקן הקבע.

ס. חזני: בלי קשר עם הפלחה?

סר סורוקר: כן, אני סוכן לברר זאת.

פיתרון הערבה

ז. צור: באיזה תנאים ניתנו האמצעים בשביל בנין הבריכות בשביל אידוי מי הים?

סר סורוקר: אני סוכן לברר, אינני יודע כרגע.

תעשיית המלאכה

היר"ר י. גורי: כדאי היה למסוד פרטים על תעוש הגליל המערבי.

א. בהיר: אני מבקש לקבל פרטים בענין קייזר פרייזר - בקשר עם מה מגדילים את הסכום והאם יש הסכמה עם המוצר ומסרד המסחר והתעשייה? הסכום הוא די גדול, אולי היה כדאי שמישהו ממסרד המסחר והתעשייה יבוא ויתן הסברים.

לסעיף תעשיית אריזות (קופסאות קרטון) - קראנו בעתון שכאילו חל עיכוב במשלוח פרי הדר באריזות קרטון; האם אפשר לקבל הסברים?

ז. טרנטייב: לסעיף פיתוח תעשיית הטכסטיל: אני מבקש להפציץ לנו רשימה, כדי שיתברר לנו למה ניתנות הקצבות אלה. זו יכולה להיות הקצבה לפעולות פיתוח, או לאיזה בית-ספר, או לאורך מחקר או לפעל סוויים. בזמנו נפטרו רשימות ופרטים.

א. בהיר: אולי אפשר לקבל פרטים על הסכום הממשלה עם התא.

ס. חזני: ביחס לסכום כולו: מהו הענין שחייב להביא את ההקצבות האלה במקצב נוסף, מתוך שנת התקציב הנוכחית? הרי הצרכים לא פולדו היום.

ז. טרנטייב: אני רוצה להוסיף לשאלתי: האם הסכום לקניית ציוד או לנסיונות? אם הכוון לציוד - השאלה סיוותרת. אבל אם ההקצבות הן בכסף - השאלה היא:

סר סורוקר: לשעבר הכללית של הה"כ חזני: בי את אתא ואת שני הסעיפים האחרים

למעשה לא היינו צריכים להכליל כגון את "אתא" מפני שיועד לה סכום סתמים בטענת תקציב השילומים. אולם במשך תהליך הספציפיקציה נתברר שהסכום של 350 אלף דולר אי-אפשר לקבל ציוד סתמים בטענת השילומים, וכדי להשלים את המפעל היה צורך לתת הקצבה נוספת.

ס. הזני: סי צריך היה לעשות את הסימון בלירות?

מר טורוקר: "אתא" נותנת את הלירות לבניית המפעל, אנו נותנים את הציוד. בדרך-כלל הציוד היא 50% המסקיע ו-50% המטסלה, כולל הציוד, אבל במקרה של "אתא" התנאים היו אחרים.

אשר לסעיף "הלוואות שונות להשלמת המפעלים" בסך 2 מיליון ל"י - זהו סכום הניתן בלירות. השאלה נוצרה בעקבות החשש קצב הבאת סחורות השלומים מגרמניה. אנו משתדלים להחיש את הקצב, ונוצר מצב שהתקנת הציוד תשתהה אם לא נאפשר את התקנתו תכף. לשם כך נועד סכום זה.

ברשותי רשימה מפורטת של כ-400 מפעלים: מה תהיה התרומה שלהם לחסכון בדולרים, מהו מצב התעסוקה, איזו הלוואה אושרה, מה הוקצב לתעשיות הטכסטיל, לאיזה כלי עבודה וכו'.

ז. סוזאייב: רשימה כוללת אינה עונה לשאלה. אני מעוניין לדעת מהי התוספת.

מר טורוקר: אם חה"כ סוזאייב מבקש את הפירוט הזה - אפנה לטשרד המסחר והתעשייה ובבקש זאת. אשר להטברים כלליים יותר, נפיש ביקש חה"כ בהיר, ידוע לי שטר המסחר והתעשייה מתכוונן להופיע בכנסת ובוועדת הכספים ובהרצאה שקיפה ימסור על חובות לשנה הבאה מלווה ניתוח מפורט על מה שנעשה בשנותיים-השלוש האחרונות.

היו"ר י. גורי: הדרישה איננה לבירור מיוחד אלא לקבלת פרטים נוספים.

מחיצים ומכרות

ז. סוזאייב: בקשר למפעלי ים המלח אני רוצה לדעת מהו החסכון הכולל של ההשקעות. אם אינני טועה בדיון וחשבון על האיגודים כתוב שעד ה-31 במרס 1955 הושקעו 12 מיליון ל"י. עכשיו אומרים שצריך להשקיע עוד 10 מיליון ל"י, כלומר יושקעו בסך הכל 22 מיליון ל"י. היתה לי הזדמנות לברר כמה עניינים בקשר למפעל האסלג מבחינת כדאיותו המסחרית, ולא ברור כל כך האם הרווח יצדיק את ההשקעה, גם אם יגיעו להפקה של 130,000 טון לשנה - כמות שהיתה היא בתקופת הטנדט. יש לשאול: מדוע השקיעו 22 מיליון ל"י? האם היתה ועדה שבדקה זאת? נדמה לי שטר הופיין הכין דיון וחשבון לפני כניסת המטסלה למפעל זה, ואינני יודע אם לא היה טוב יותר אילו היו נותנים לחברה פרטית לנצל את ים המלח. לפי דעתי ענין זה מחייב בירור יסודי.

היו"ר י. גורי: הכנסתי נושא זה ברשימת הנושאים המיוחדים שעליהם בדון.

מר טורוקר: ברצוני להוסיף קצת אינפורמציה. אינני רוצה להיכנס לתוכן הפרשה, כי בודאי תמסעו על כך באריכות בעת הגשת התקציב לשנה הבאה, אוטיף רק אי-גלה פרטים.

היום התברר שדרושה השקעה גדולה ט-10 סיליון ל"י. לא נתנו את הסכום מפני שלא היתה אפשרות לתת בטחונות התיאום. סודרה הלוואה לחברת האסלג באמצעות בנק ישראל, בטחונות של סיליון ל"י, מתוך 10 סיליון ל"י. לצורך תוכנית הכרייה של 150 אלף טון דרושה השקעה של 1,750,000 ל"י. זה נבע מהרבה סיבות, אחת מהן: היט ברח ב-90 סטר בגלל מחסור בטיים והיה הכרח להפוך תעלה ולהתקין מטענת דחיפה כדי לסאוב את המים לבריכה. עכשיו מתעוררת שאלת החזקה: לפי החשבון המפעל צריך היה להתחיל לייצר והוא איננו יבסה מה הפיקס קוסט. בתוך הסכום של 1,750,000 ל"י ישנו סכום להקמת מחסן בחיפה. מחיר טובה אסלג הוא 30 ל"י.

כאשר אנו בודקים את השאלה מהחינה כלכלית מסתברים דברים אחרים: שיתכן וכדאי לעשות השקעה נוספת, שהיא קטנה יחסית, כדי להביא את המפעל ליצור של 180 אלף טון לשנה, והזו הרנטביליות שלו תגדל בהרבה.

אשר למסקיעים פרטיים, כל הפרטה ידועה. גם בקטר לכרום. היו, כידוע, סיבות בטחוניות. הפקת ברום בחטבת ליותר כדאית מבחינה כלכלית מהורה, כלומר גם ההשקעה היא יותר טובה מאשר ההשקעה להפקת אסלג.

אשר להלוואה לחברת הפוטופטים להרחבת מפעלי הכרייה, היא באה כתוצאה מצורך החברה בצירוד טכני לשם כריית פוטופטים, משום שמתקן ההעשרה טובשד להפיק 170 אלף טון. הבעיה היא רק טכנית. סוטור גרייזר זוהי טכונה ליישור הכביש עד למקום האזיבה ברדיוס של 3 - 4 ק"מ. מטקום מתקן ההעשרה ומסתבר שהמכונות החדשות שונבות קפיצים, אלא אם כן הסוטור גרייזר עובר ומיישר את הכביש. כלומר, השקעות אלה נועדו לרכישת ציוד שיעזור לחפור יותר פוטופטים.

א. בחיר: האם את וקה תגיע ל-100 אלף טון עם רכישת הציוד הזה?

מר סורוסר: היא תגיע ל-120 אלף טון, כי יש גם ציוד שכור, בעיקר מתה"ל. 100 אלף טון אנוחזו צורך מצד הונגריה, הזמנה רצינית ומשתלמת. לטרות המחיר הנמוך, 8 דולר הטונה, הערך הפוסף גדול. נבנינו גם דולר.

ז. טוזאייב: מקרה חברת האסלג הוא אחד המקרים החסורים ביותר, זהו מקרה שעשוי ללמד אותנו איך לא צריך לנהוג בשטחים אחרים. גם אם יגיעו לתפוקה של 150 אלף טון לשנה, יש לי ספיקות לגבי כדאיות ההשקעה. הצעתי היא, שלקראת הדיון בשאלה זו, אולי כדאי לבקר תחילה במפעל עצמו. אני מבקש להקדיש זמן רב לעניין חברת האסלג בדיונינו במקום לפצל את ההתעניינות בין מפעלים שונים.

הינ"ר י. גורי: דעתי היא שדיון זה צריך להיות צמוד לדיון בתקציב הכללי, אם כי איננו חייבים לחכות להגשת התקציב הכללי. אני מכונתי נושא זה ברשימת הנושאים שידון בהם לפני שיוגש התקציב. נזמין את שרה פיתוח ועוזריו ונדון על חברת האסלג. למעשה אין בסעיף זה כל חידוש.

ז. טוזאייב: אני מבין שזה יהיה סעיף מיוחד בסדר-ביום. סכל מקום אני רוצה לת יעץ עם סיעתי בקטר לכך.

תחבורה

טר טרוטר: לפי הצהרה של נציגי משרד התחבורה -
 שניתנה לא לפירטום - ב-21 בפברואר
 תבונה ארכבת הראשונה מן הנגב. העבודות הדרושות כאן הן עבודות
 שיפוץ חדרונות כדי לאפשר הפעלת מסילת הברזל. הבעיה היא:
 יעילותה של מסילת הברזל והיא תסדד לפי משך הזמן הדרוש להטעת
 הקרוצות בפוספטים ומשך הזמן הדרוש לרכבת כדי שהיא תעבור את הקטע
 נען - חיפה. יש צורך בהתקנת מתקני איתות, מאחר שיש לנו מסילת
 ברזל אחת ויחידה בקטע נען-חיפה. הבעיה היא מה תוכל להיות
 הטהירות הטכסילית של הרכבת. כידוע קטר דיזל סוחב הרבה יותר
 קטטר פשוט, הוא גם מאפשר העברת רכבת יותר ארוכה מהנגב אפונה.
 לכן בתוכה הרכישה של קטרי דיזל נוספים.

היה דיון בקשה למתקן הפריקה והטעינה
 שצריך לבנות בבאר שבע - האם למסור עבודה זו לקבלן פרטי, או
 למפעלי תובלה או לרכבת. ועדה מיוחדת של מוסחים טכניים של משרד
 התחבורה בודקת את הענין ותגיע לאיזה מסקנות. על כל פנים החלטותיה
 לא תעכבנה את הפעלת הרכבת.

קטרי הדיזל הוזמנו תחילה בגרמניה,
 אחר-כך הוחלט להזמין בארצות הברית. הדבר נעשה מטעמים שטיב
 הקטרים.

מ. חזני: מה בקשר למחסומים?

טר טרוטר: הכל תלוי בטהירות הרכבת. אם יותקנו
 מחסומים שיעצרו את הרכבת, זה יאייט
 את מהלכה. השיטה החדשה היא שיטה של אורות לעצירת התנועה
 בשלוב עם מחסומים במקומות של תנועה גדולה.

דואר

טר טרוטר: בטעיפי ההכנסות מופיע סכום של
 1,400,000 ל"י - התקנת טלפונים;
 כלומר, סכום זה מופיע בשני צדי התקציב.

"עבודות נגד תשלום" - אלה הן עבודות
 של קבלנים גדולים כמו הצבא והסוכנות היהודית בעיקר.

מ. חזני: דובר באחת הישיבות על הטלצה טטוייטת
 בפני שר הדואר. אבי מקווה שזה נעשה.

הינדל י. גורי: כן.

בנינים למרסדות ציבוריים וממשלתיים ; קרנות ומפעלים שונים

ז. סונאייב: אני מבקש הסבר על הטעיפום בנינים
 לצרכים דתיים, "בית-הבראה וטרגוע
 לעובדי צפת", שיקום הריסות טבריה.

טר טרוטר: לסעיף האחרון: רשרת הפיתוח טטפלת בזאת.

ז. סונאייב: בדברי ההסבר לסעיף, הלוואה לחברה
 הכלכלית לירושלים באשר, לטיטון הקטת

מפעלים תעשייתיים חדשים שיוקמו השנה בירושלים; מה פירוש "שיוקמו"?
אם הכוונה היא למפעלים חדשים, אני מבקש רשימה.

מ. חזני: ביחס לסעיף הראשון: מי קובע לאיזה בית-ספר יש לתת את ההלואות?

מר סורוקר: היתה ועדה שיוחדת שטיפלה בעניין, והיא קבעה שאפשר יהיה לחסוך כ-150 סדרות טורים על ידי בניית בתי-ספר חדשים והתאמת בנינים קיימים לכתות בעלות גודל מופטימאלי. הסכום המוצע כאן, 500,000 ל"י, יאפשר לקטר כ-40 טורים.

מ. חזני: לסעיף בנינים לצרכים דתיים: אני מצטרף לשאלתו של חה"כ סוזנליב. מילוי לא היה ויכוח בסעיף זה בתקציב - הייתי מבין את הדבר; אבל זוהי זריית מבק בעיניים, כי למעשה אף פרוטה לא מקבלים השנה.

לענין בתי-המלון. בצפת גם מתבנים של היום יש מקום לפיתוח הקיימ, וכל תוספת של בית-מלון עוזרת לצפת להתפתח. לגבי כל יתר בתי-המלון אני מתאר לי שאלה הבטחות סומן, אבל לדעתי הענין הזה מחייב בירור. היום הרבה בתי-מלון עומדים ריקים.

היו"ר י. גורי: היה ברור. אנו הזמנו את מר קולק ואחרים והקדשנו לבירור זה כשעתים. ביתנו הסברים מפורטים.

מר סורוקר: לסעיף בנינים לצרכים דתיים: בשנת 1952/53 בכללה הקצבה זו כמות ההקצבה לרשויות המקומיות במסגרת משרד הפנים. משהתחלפו הנהלות משרד הפנים, לא הכירה ההנהלה החדשה של משרד הפנים בהתחייבות זו.

מ. חזני: מה פירוש "הנהלת משרד הפנים"?

מר סורוקר: שר הפנים. בינתיים הוצאו התחייבויות לגבי כל מיני מוסדות לחלוקת הסכום הזה של 250 אלף ל"י והתחייבויות אלה אנו צריכים לקיים.

אברר את הענין בקשר ל"בית הברכה ומרגוע לעובדי צפת" וכן אבקש את רשימת המפעלים במסגרת הסעיף "הלוואה לחברה הכלכלית לירושלים".

עבודות צבוריות

מר סורוקר: כל הכבישים האלה הם בתחוביים.